

Våren 2018 starter NHH et helt nytt kurs i digital revisjon. Foto: Varde Solutions

Dette innebærer også at revisjonen, som i dag stort sett skjer ved årsslutt/periode-slutt, kan være mer en kontinuerlig revisjonsovervåkning. Det er internrevisorene som leder an i denne nye 'continuous audit'.

Alle de store globale revisjonsselskapene har annonsert at de for tiden investerer tungt i digitalisering av revisjon. Sikkert er det at digitalisering forventes å medføre store endringer hos revisjonsselskapene og

nye dataanalyseverktøy rulles ut i stort tempo.

Del 4: Men er det revisjonsbevis?

Et problem er at reguleringsmyndigheter og de gjeldende internasjonale revisjonsstandarder i liten grad er tilpasset den digitale, nye revisjonsverden. Det betyr *ikke* at det ikke er tillatt med kontrollbasert revisjon, analytisk revisjon eller kontroll av 100 % av dataene. Men revisjonsstandardene og tilsynsmyndigheter tar

utgangspunkt i at revisjonen skal utføres 'tradisjonelt' ved utvalgtesting, avstemming, rekalkulering, inspeksjon/observasjon, dokumentasjonsinnhenting osv. Det betyr at det er *revisjonsselskapene* som må bevise at nye metoder er (minst) like sikre som dagens metoder. Her kan etterpåklokskapen lett råde hos tilsynsmyndigheter og eventuelle rettsinstanser når revisjonen har sviktet ved bruk av en ny metode (som like gjerne kunne ha sviktet ved bruk av den gamle metoden). Dette kan føre til at revisjonsselskapene kan vegre seg mot å ta i bruk nye metodikker som er mer effektive eller minst like gode som eksisterende. Internasjonale standardsettere og tilsynsmyndigheter er veldig klar over problemstillingene, men problemet for dem er at det er vanskelig å godkjenne nye revisjonsmetodikker før de er 'oppfunnet' og ikke minst før de er testet.

For studentene er det derfor særs viktig å forstå når dataanalysene er gode nok til å fungere som revisjonsbevis som kan *erstatte* dagens tradisjonelle bevis. Dette undervises det i og det diskuteres ut ifra teori og praktiske case.

Kurset starter i januar med begrensning på antall deltakere siden kurset har en interaktiv form med gruppeundervisning, caseoppgaver og bruk av verktøy. Kursansvarlig er Finn Kinserdal. Aasmund Eilifsen er programansvarlig for MRR.

Skatt på virtuell valuta

MRR
Magnus Flateland
Deloitte

Msc in Finance
Marius Robbestad
Deloitte

Advokat
Carine Røkenes
Deloitte

Virtuell valuta har økt i verdi og interesse i de siste årene, men mange får problemer når de skal rapportere til skattemyndighetene.

Markedsverdien på én bitcoin passerte 7500 dollar i høst, en økning på hele 943 prosent siden 1. januar 2017. Til sammenligning har hovedaksjeindeksen OSEBX økt med 14,6 prosent over samme

periode, ifølge tall fra Oslo Børs. Statistikkportalen Statista estimerer at antall brukere av virtuelle lommebøker basert på blokkjedeteknologi har økt fra 9,4 millioner i januar til 14,8 millioner ved utgangen av september 2017.

Virtuell valuta og blokkjedeteknologi

Virtuell valuta er definert av tilsynet Financial Crimes and Enforcement

Network i USA som et betalingsmiddel med sammenlignbare egenskaper som en valuta, men som ikke besitter alle egenskapene en valuta har. Bitcoin er kanskje den mest kjente virtuelle valutaen, men det finnes mange flere. De fleste virtuelle valutaer bygger på blokkjedeteknologi, men kan ha ulike egenskaper, formål og bruksområder. Noen omtales som coins, andre som tokens. I denne artikkelen bruker vi for enkelthets skyld betegnelsen mynt. Noen mynter gir tilgang på bestemte varer

eller tjenester, noen mynter representerer en investering i penger eller eiendeler som kan gi en avkastning på sikt. Sistnevnte har fellestrekk med aksjainvesteringer og i enkelte land er det vurdert om handelen med slike mynter bør falle inn under regelverk for verdipapirhandel.

Skatteetaten har i sine uttalelser omtalt virtuell valuta generelt, uten å foreta et skille mellom ulike typer. Skatteetaten behandler derfor foreløpig all virtuell valuta på samme måte. Virtuell valuta er omfattet av de generelle reglene for formue og skattepliktig inntekt.

Virtuell valuta er formuesobjekt

Utgangspunktet i skatteloven er at eiendeler med økonomisk verdi er skattepliktig formue, jf. Skatteloven § 4–1 (1). Det er omsetningsverdien pr. 31. desember i norske kroner som skal inn i skattemeldingen. Markedsprisen til virtuelle valutaer oppgis ofte i andre valutaer. Prisen må derfor regnes om til norske kroner basert på valutakursen pr. 31. desember. Kursen på virtuelle valutaer er volatil, og omsetningsverdien kan gjennomgå betydelige endringer i løpet av datoen 31. desember. Satt på spissen må omsetningsverdien settes ut ifra kursen så nært årsskiftet som mulig. Dersom det er ulik kurs på ulike børser, bør det etter vårt skjønn være mulig å velge den laveste kursen, så lenge en kan forsvare at dette er en representativ markedsverdi. En mindre omsettbart virtuell valuta har også en omsetningsverdi pr. 31. desember. Dersom man eksempelvis kjøper seg inn i en Initial Coin Offering (ICO) som pr. 31. desember ikke handles aktivt, vil denne også måtte regnes til omsetningsverdi. Denne skal føres inn som formue basert på det beste estimatet av verdi. Hvis det ikke er andre holdepunkter for verdien, kan det være naturlig å bruke kostpris.

Valutakursen påvirker tap og gevinst

Gevinst ved realisasjon av virtuell valuta er skattepliktig etter skatteloven § 5–1 andre ledd: «gevinst ved realisasjon av formuesobjekt utenfor virksomhet». Eventuelle tap er fradragsberettiget etter skatteloven § 6–2 første ledd. Dersom du har solgt virtuell valuta i løpet av året, må du rapportere skattepliktig overskudd eller fradragsberettiget underskudd ved salget. Overskudd eller underskudd beregnes av differansen mellom vederlaget du fikk ved

salget og kostprisen du hadde ved anskaffelsen. Betalinger for gjennomføring av transaksjonen kan trekkes fra vederlaget som en kostnad. Kostpris tilsvarer det som ble betalt ved kjøp av den virtuelle valutaen. Dersom du har betalt i annen valuta enn norske kroner, må kostprisen regnes om til kroner ut fra valutakursen den dagen kjøpet ble gjennomført. Salgsprisen må også regnes om til norske kroner, men da ut fra valutakursen på salgsdatoen. Dette er det såkalte sammenslåingsprinsippet, hvor gevinst eller tap i valuta slås sammen med beregningen av verdistigning eller nedgang på det underliggende objektet. Det vil si at dersom du har kjøpt og solgt en virtuell valuta til samme pris, kan svingninger i valutakursen likevel føre til at du har en skattepliktig gevinst eller et fradragsberettiget tap.

Privatpersoner som handler virtuell valuta i stort omfang, må være oppmerksomme på at aktiviteten kan bli sett på som en virksomhet. Overskudd fra virksomheten vil da bli skattlagt som næringsinntekt og ikke som kapitalinntekt. Skattesatsen på næringsinntekt avhenger av den totale størrelsen på inntekten, men kan bli opp mot 49,9 %. Skattesats på kapitalinntekt er til sammenligning bare 24 %.

Det er ikke klart hvor grensen mot næringsvirksomhet går. Skatteetaten har uttalt at aktiviteten må ha en viss varighet og omfang, den må drives for egen regning og risiko og være egnet til å gå med overskudd. Vær oppmerksom på at du kan bli ansett for å drive næringsvirksomhet selv om du er i full jobb og bare driver handel på fritiden.

Handel og bytte er salg

For de som bedriver datautvinning, eller såkalt *data mining*, vil kostnader til maskinvare og strøm kunne inngå i beregningen av inngangsverdi. Alle handler der en virtuell valuta avhendes, regnes som salg. Dersom oppjøret er gjort i annen virtuell valuta, vil dette ikke påvirke realisasjonsspørsmålet. Å bytte en virtuell valuta for en annen regnes også som salg. Hvis du eksempelvis bytter inn bitcoin mot litecoin, regnes dette som et salg av bitcoin. Verdien av vederlaget må da regnes ut fra verdien av litecoin på transaksjonstidspunktet regnet om til norske kroner. Tap ved realisasjon av virtuell valuta er fradragsberettiget i samme utstrekning som gevinst er skattepliktig.

Kan kreve tapsfradrag

Det er en mulighet for å kreve tapsfradrag dersom du skulle miste din virtuelle valuta på annen måte enn ved salg. Skattelovens realisasjonsbegrep omfatter også «opphør av eiendomsrett» ved «tap, ødeleggelse og tilintetgjørelse», jf. Skatteloven § 9–2 første ledd, bokstav f. Høyesterett har i en dom av 20. november 2009 slått fast at det er mulig å kreve fradrag for tap lidt utenfor virksomhet i svindeltilfeller. Skatteetaten har uttalt at en eier som er utsatt for tyveri ved skatleggingen vil bli behandlet som om eiendomsretten opphørte da den kriminelle handlingen ble gjennomført, med mindre det er klart at han vil få eien delen tilbake.

Datasikkerhet er en særlig utfordring for de som handler med virtuell valuta, og tilfeller av hacking har forekommet. Dersom du taper virtuell valuta som følge av hacking, kan du i utgangspunktet kreve tapsfradrag som om valutaen var solgt for kroner null. Du kan altså ikke kreve fradragsført den faktiske verdien av det som har gått tapt, men snarere de kostnadene du opprinnelig hadde ved investeringen.

Et annet spørsmål er om du kan kreve tapsfradrag dersom du mister tilgangen til din virtuelle valuta som følge av ødelagt maskinvare eller fordi du har mistet din private nøkkel. Midlene er på sett og vis i behold, men umulige å omsette hvis du ikke kan få tak i dem lenger. Etter vårt syn bør det være mulig å få tapsfradrag, dersom du kan dokumentere at midlene faktisk er tapt.

Privatpersoner er selv ansvarlige for å inkludere tilstrekkelig informasjon i skattemeldingen. Dette er spesielt viktig på uvanlige poster som for eksempel handel med virtuell valuta. Virtuell valuta blir ikke automatisk inkludert i det ferdigutfylte utkastet til skattemeldingen du får fra skatteetaten og du må derfor fylle inn alle tall og opplysninger selv. Dersom skattemeldingen er mangelfull, risikerer du tilleggsatt. Dersom du er usikker på om du har oppgitt alt riktig, kan det derfor lønne seg å inkludere en forklaring i skattemeldingen på hvordan du har gått frem ved beregningene.